

Leidraad gynaecologie

Leidraad gynaecologie

R.L.M. Bekkers

L. Dukel

Bohn Stafleu van Loghum
Houten, 2005

© 2005 Bohn Stafleu van Loghum, onderdeel van Springer Uitgeverij

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16b Auteurswet 1912 j° het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351, zoals gewijzigd bij Besluit van 23 augustus 1985, Stb. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorrecht (Postbus 3051, 2130 KB Hoofddorp). Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.

ISBN 90 313 4150 9

ISBN 978 90 313 4150 4

NUR 871

Disclaimer

De redactie kan geen aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade ten gevolge van het gebruik van de informatie in dit boekje.

Eerste druk, 2005

Eerste druk, tweede oplage, 2008

Bohn Stafleu van Loghum

Het Spoor 2

Postbus 246

3990 GA Houten

www.bsl.nl

Voorwoord

Leidraad gynaecologie is een onmisbaar zakboekje uit een reeks boekjes voor arts-assistenten en co-assistenten. Het is een beknopt en handzaam boekje betreffende algemene gynaecologie, obstetrie, fertiliteit en gynaecologische oncologie. Het is bedoeld om tijdens het werk snel en gemakkelijk een differentiaaldiagnose, aanvullend onderzoek of therapie te kunnen opzoeken. Het bevat vooral veel tabellen, figuren en stroomdiagrammen om in een oog opslag alle belangrijke gegevens bij elkaar te hebben. De informatie in dit boekje is zeker niet uitputtend, maar dient als leidraad tot verdere studie uit leerboeken en andere naslagwerken.

Deze eerste editie is tot stand gekomen in 2004 en technieken en/of therapieën na 2004 ontwikkeld, zijn daarom niet in dit boekje opgenomen. Ondanks de zorgvuldige en evenwichtige samenstelling van dit boekje is het onvermijdelijk dat er bij sommige onderwerpen sprake kan zijn van een 'couleur locale'. Informatie in dit boekje kan daarom dus afwijken van lokaal gebruikte protocollen.

Wij zijn dankbaar voor bijdragen door drs G. Snoek, destijds arts-assistent gynaecologie, en voor het controleren op onvolledigheden en onjuistheden door dr. Joanne de Hullu, drs. Frederique van Dunné, dr. Ina Beerendonk en dr. Wim Willemsen, gynaecologen.

Ruud Bekkers en Lenno Dukel

Inhoud

Hoofdstuk 1 Algemeen 11

- 1.1 Speciële anamnese 11
 - 1.1.1 Gynaecologie 11
 - 1.1.2 Obstetrie 12
 - 1.1.3 Fertiliteit/endocrinologie 14
 - 1.1.4 Gynaecologische oncologie 15
 - 1.1.5 Seksuologie 15
- 1.2 Lichamelijk onderzoek 16
 - 1.2.1 Gynaecologie 16
 - 1.2.2 Gynaecologische oncologie 22
 - 1.2.3 Fertiliteit/endocrinologie 23
 - 1.2.4 Obstetrie 24
- 1.3 Anatomie genitalia interna en externa 26
- 1.4 Afkortingen 32
- 1.5 Handige websites 35

Hoofdstuk 2 Algemene gynaecologie 37

- 2.1 Gynaecologische echoscopie 37
- 2.2 Anticonceptie 41
- 2.3 De overgang 52
- 2.4 Premenstrueelsyndroom (PMS) 58
- 2.5 Menstruatiestoornissen 59
- 2.6 Genitale infecties 62
- 2.7 Vulvodynie en andere benigne vulva afwijkingen 63
- 2.8 Incontinentie 64
- 2.9 Genitale prolaps 68
- 2.10 Endometriose (endometriosis externa) 71
- 2.11 Congenitale afwijkingen 76
- 2.12 Extra uteriene graviditeit (EUG) 83
- 2.13 Minimaal invasieve chirurgie 84
- 2.14 Seksuele problemen 84

Hoofdstuk 3 Obstetrie 91

- 3.1 Preconceptionele zorg 91
- 3.2 Prenatale zorg 92
- 3.3 Prenatale diagnostiek 92

-
- 3.4 Bloedverlies in zwangerschap 95
 - 3.4.1 Bloedverlies eerste trimester 95
 - 3.4.2 Bloedverlies tweede en derde trimester 96
 - 3.5 Interne aandoeningen en zwangerschap 97
 - 3.5.1 Diabetes mellitus en zwangerschap 97
 - 3.5.2 Auto-immuunziekten/SLE en zwangerschap 99
 - 3.5.3 Schildklieraandoeningen en zwangerschap 100
 - 3.5.4 Nier- en urinewegaandoeningen en zwangerschap 102
 - 3.5.5 Hartziekten en zwangerschap 103
 - 3.5.6 Longziekten en zwangerschap 104
 - 3.5.7 Leverafwijkingen en zwangerschap 104
 - 3.5.8 Anemie en zwangerschap 104
 - 3.5.9 Stollingsstoornissen en zwangerschap 107
 - 3.5.10 Gastro-oesofageale reflux en zwangerschap 108
 - 3.6 Hypertensieve ziekten en zwangerschap 108
 - 3.6.1 Chronische hypertensie en zwangerschap 109
 - 3.6.2 Zwangerschapshypertensie 109
 - 3.6.3 Pre-eclampsie 110
 - 3.6.4 Eclampsie 110
 - 3.7 Negatieve en positieve dyscongruentie 110
 - 3.7.1 Negatieve dyscongruentie 112
 - 3.7.2 Positieve dyscongruentie 113
 - 3.8 Meerlingen 114
 - 3.9 Liggingsafwijkingen 115
 - 3.10 Vroegtijdig breken van de vliezen (PPROM) 117
 - 3.11 Weeënremming en partus prematurus/immaturus 119
 - 3.12 Infectieziekten en zwangerschap 120
 - 3.13 Inleiden van de baring 123
 - 3.14 Serotiniteit 124
 - 3.15 Normale baring 125
 - 3.16 Kraambed en borstvoeding 141
 - 3.16.1 Kraambed 141
 - 3.16.2 Borstvoeding 146
 - 3.17 Kunstverlossingen, inclusief schouderdystocie 149
 - 3.18 Retentio placentae 151
 - 3.19 Fluxus post partum (FPP) 152
 - 3.20 Intra-uteriene vruchtdood (IUVD) 155
 - 3.21 Transfusiebeleid en zwangerschap 159
 - 3.22 Obstetrische spoedgevallen 160

Hoofdstuk 4 Fertiliteit en endocrinologie 166

- 4.1 Afwijkende menarche/menopauze/cyclus 166
 - 4.1.1 Afwijkende menarche 167
 - 4.1.2 Secundaire amenorroe 171
 - 4.1.3 Afwijkende menopauze 173
- 4.2 Cyclusafwijkingen bij endocriene syndromen 174
- 4.3 Fertiliteitsstoornis en oriënterend fertiliteitsonderzoek 179
- 4.4 Fertiliteitsbevorderende behandeling 181
- 4.5 Ovarieel hyperstimulatie-syndroom (OHSS) 185
- 4.6 Mannelijke subfertiliteit 187

Hoofdstuk 5 Gynaecologische oncologie 189

- 5.1 Premaligniteiten van de cervix 189
- 5.2 Ruimte-innemend proces (RIP) in de onderbuik 193
- 5.3 Postmenopauzaal vaginaal bloedverlies 195
- 5.4 Familiare gynaecologische maligniteiten 196
- 5.5 Vulva- en vaginacarcinoom 198
 - 5.5.1 Vulvacarcinoom 198
 - 5.5.2 Vaginacarcinoom 200
- 5.6 Cervixcarcinoom 202
- 5.7 Endometriumcarcinoom 205
- 5.8 Ovariumcarcinoom 208
- 5.9 Trofoblasttumoren 211
- 5.10 Chemotherapeutica, indicatie en bijwerkingen 215
- 5.11 Pre- en postoperatief beleid 216

Bijlagen 222

- 1 Menorrhagie 222
- 2 Postmenopauzaal bloedverlies (PMP-VBV) 223
- 3 Bloedverlies in de zwangerschap 224

Register 225